

Anonimizuota versija

Vertimas

C-398/19 – 1

Byla C-398/19

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą

Gavimo data:

2019 m. gegužės 23 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Kammergericht Berlin (Vokietija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2019 m. gegužės 14 d.

Ekstradicijos byla:

BY

KAMMERGERICHT

Nutartis

<...>

Ukrainos ir Rumunijos piliečio

BY,

gim. 1973 m. spalio 6 d. Zastavnoje (Ukraina),

gyv. <...> Berlynas, <...>

vadinamas

BY,

ekstradicijos byloje *Kammergericht Berlin* (Berlyno aukštesnysis apygardos teismas) 4-oji baudžiamųjų bylų kolegija 2019 m. gegužės 14 d. nutarė:

Remiantis SESV 267 straipsnio antra pastraipa, pateikti Europos Sąjungos Teisingumo Teismui tokius klausimus prejudiciniam sprendimui priimti:

1. Ar 2016 m. rugsėjo 6 d. Teisingumo Teismo sprendime *Petruhhin* (C-182/15) suformuluoti SESV 18 ir 21 straipsnių taikymo (**orig. p. 2**) principai trečiosios valstybės prašymo išduoti Sąjungos pilietį atveju galioja ir tada, kai reikalaujamas asmuo savo interesų centrą į prašomąją valstybę narę perkėlė tuo momentu, kai dar nebuvo Sąjungos pilietis?

2. Ar, remiantis 2016 m. rugsėjo 6 d. Teisingumo Teismo sprendimu *Petruhhin* (C-182/15), apie prašymą išduoti informuota gimtoji valstybė narė privalo kreiptis į prašančiąją trečiąją valstybę su prašymu persiųsti jai bylos medžiagą, kad galėtų įvertinti galimybę tęsti persekiojimą?

3. Ar valstybė narė, kurios trečioji valstybė prašo išduoti Sąjungos pilietį, remdamasi 2016 m. rugsėjo 6 d. Teisingumo Teismo sprendimu *Petruhhin* (C-182/15) privalo atsisakyti jį išduoti ir pati tęsti baudžiamąjį persekiojimą, jei tai įmanoma pagal jos nacionalinės teisės aktus?

Motyvai:

1 I. Faktinės aplinkybės

1. Ukrainos valdžios institucijos, prašančiosios šalies Teisingumo ministerijai kreipiantis į prašomosios šalies Teisingumo ministeriją (Europos konvencijos dėl ekstradicijos antrojo papildomo protokolo 5 straipsnis), pateikė Europos konvencijos dėl ekstradicijos 12 straipsnio reikalavimus atitinkantį 2016 m. kovo 15 d. Ukrainos generalinės prokuratūros prašymą <...> suimti ir išduoti reikalaujamą asmenį baudžiamojo persekiojimo tikslais. Jos pranešė, kad reikalaujamo asmens atžvilgiu yra priimta 2016 m. vasario 26 d. Zastavnos apygardos teismo nutartis skirti suėmimą, kuria už šioje byloje nagrinėjamas nusikalstamas veikas (**orig. p. 3**) reikalaujamam asmeniui buvo skirtas kardomasis kalinimas. Kaip nurodoma prašyme suimti bei pridedamame 2016 m. vasario 26 d. Zastavnos miesto policijos nusikaltimų tyrimo skyriaus prašyme ir nutarties skirti suėmimą aprašomojoje dalyje, reikalaujamas asmuo daug kartų pasisavino pinigines lėšas [iš Ukrainos valstybinės įmonės]. Tiksliau:

2 a) Laikotarpiu nuo 2010 m. rugpjūčio 8 d. iki rugsėjo 1 d. reikalaujamas asmuo pasisavino 11 589 UAH vertės 2044 litrus dyzelino, skirto gamtos katastrofų padarinių šalinimo padaliniiui, ir, siekdamas paslėpti nusikalstamos veikos pėdsakus, kartu su bendrininkais sufalsifikavo dokumentus, kuriuose nurodė fiktyvias transporto priemones, į kurias tariamai buvo supiltas šis dyzelinas.

b) 2011 m. sausio 24 d. reikalaujamas asmuo, kaip teigiama, nurodė Ukrainos pensijų fondo sprendimu jam asmeniškai skirtą 1700 UAH dydžio baudą sumokėti iš [atitinkamos įmonės] lėšų. Bauda buvo sumokėta 2011 m. kovo 29 d. pavedimu.

c) 2011 m. sausio/vasario mėn. reikalaujamas asmuo, kaip nurodoma, privačiai keliavo į Vokietijos Federacinę Respubliką, tačiau deklaravo šią kelionę kaip tariamą komandiruotę sutartims dėl kelių tiesimo technikos tiekimo sudaryti.

Sugrįžęs jis pareikalavo jam iš tiesų nepriklausančio atlyginimo už tariamos komandiruotės laikotarpį ir gavo 2333,70 UAH.

d) 2011 m. rugpjūčio 1 d. reikalaujamas asmuo, kaip teigiama, nurodė Ukrainos pensijų fondo sprendimu jam asmeniškai skirtą 3400 UAH dydžio baudą sumokėti iš [atitinkamos įmonės] lėšų. Bauda po kiek laiko buvo sumokėta.

- 3 2. 2016 m. liepos 26 d., remiantis *Gesetz über internationale Rechtshilfe in Strafsachen* (Įstatymas dėl tarptautinės teisinės pagalbos baudžiamosiose bylose, toliau – IRG) 19 straipsniu, reikalaujamas asmuo buvo sulaikytas. Apklausiamas teisme tą pačią dieną remiantis IRG 22 straipsniu ir 2016 m. rugpjūčio 23 d. remiantis IRG 28 straipsniu (**orig. p. 4**) jis pareiškė prieštaravimus dėl ekstradicijos, taip pat pareiškė nesutinkas su supaprastinta ekstradicija (IRG 41 straipsnis) ir (per paskutinę apklausą) nesutiko, kad būtų netaikoma išimties taisyklė (Europos konvencijos dėl ekstradicijos 14 straipsnis).
- 4 2016 m. rugpjūčio 1 d. nutartimi kolegija reikalaujamo asmens atžvilgiu skyrė suėmimą ekstradicijos tikslu, o 2016 m. rugsėjo 29 d. nutartimi jį pratęsė. 2016 m. lapkričio 28 d. nutartimi kolegija atleido reikalaujamą asmenį nuo tolesnio suėmimo ekstradicijos tikslu už 10 000 EUR užstatą, įpareigodama jį periodiškai registruotis policijos įstaigoje bei uždrausdama jam be kolegijos leidimo išvykti iš Vokietijos Federacinės Respublikos. Po to, kai 2016 m. gruodžio 2 d. buvo sumokėtas užstatas, reikalaujamas asmuo tą pačią dieną buvo paleistas į laisvę.
- 5 3. Reikalaujamas asmuo (taip pat) yra Rumunijos pilietis, tačiau – kiek matyti iš bylos medžiagos – niekada neturėjo interesų centro Rumunijoje; 2012 m. iš Ukrainos, kur iki to laiko gyveno, jis atvyko tiesiai į Vokietiją. Rumunijos pilietybę pateikęs prašymą jis gavo (tik) 2014 m. kaip anksčiau Rumunijai priklausiusioje Bukovinoje gyvenusių Rumunijos piliečių palikuonis.
- 6 Atsižvelgdama į tai, kad reikalaujamas asmuo yra Rumunijos pilietis, *Generalstaatsanwaltschaft Berlin* (Berlyno generalinė prokuratūra) – darydama nuorodą į 2016 m. rugsėjo 6 d. Teisingumo Teismo sprendimą *Petruhhin* (C-182/15) – 2016 m. lapkričio 9 d. raštu, prie kurio pridėjo 2016 m. rugpjūčio 1 d. kolegijos nutarties kopiją, informavo Rumunijos teisingumo ministeriją apie prašymą išduoti ir pateikė užklausą, ar Rumunija ketina tęsti baudžiamąjį persekiojimą. Rumunijos teisingumo ministerija 2016 m. lapkričio 22 d. raštu pranešė, kad sprendimą, ar tęsti baudžiamąjį persekiojimą, ji gali priimti tik gavusi Ukrainos teisėsaugos institucijų prašymą. Paraginta kolegijos, 2017 m. sausio 2 d. generalinė prokuratūra nusiuntė Rumunijos teisingumo ministerijai (**orig. p. 5**) papildomą užklausą, teiraudamasi, ar nusikalstamoms veikoms, kuriomis reikalaujamas asmuo kaltinamas, Rumunijos baudžiamoji teisė galėtų būti taikoma ir nepriklausomai nuo Ukrainos teisėsaugos institucijų prašymo tęsti baudžiamąjį persekiojimą (Europos konvencijos dėl ekstradicijos 6 straipsnio 2 dalis). 2017 m. kovo 15 d. atsakyme Rumunijos teisingumo ministerija pranešė, kad nacionalinis arešto orderis, kaip Europos arešto orderio sąlyga, gali būti išduotas tik tada, jei yra pakankamai įrodymų, kad reikalaujamas asmuo įvykdė

nusikalstamą veiką, ir paprašė *Generalstaatsanwaltschaft Berlin* pateikti atitinkamų dokumentų ir įrodymų iš Ukrainos kopijas. Šį raštą, kuriame nėra tiesiai atsakyta į *Generalstaatsanwaltschaft Berlin* rašte pateiktą klausimą, kolegija supranta taip, kad pagal Rumunijos teisės aktus iš principo yra įmanoma persekioti Rumunijos pilietį už užsienyje įvykdytas nusikalstamas veikas.

7 4. *Generalstaatsanwaltschaft Berlin* paprašė pripažinti, kad reikalaujamas asmuo gali būti išduotas Ukrainai baudžiamojo persekiojimo tikslais už 2016 m. kovo 15 d. Ukrainos generalinės prokuratūros prašyme išduoti <...> nurodytas nusikalstamas veikas.

8 5. Kolegija mano, kad reikalaujamas asmuo gali būti išduotas. Tačiau ji teigia negalinti priimti atitinkamo sprendimo dėl 2016 m. rugsėjo 6 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Petruhhin* (C-182/15), nes Rumunijos teisėsaugos institucijos kol kas nėra nusprendusios, ar reikalaujamą asmenį už prašyme išduoti nurodytas nusikalstamas veikas persekios Rumunijoje.

9 II. Prejudicinių klausimų motyvai

1. Vokietijos Federacinė Respublika savo piliečių trečiosioms valstybėms neišduoda. Šiuo klausimu *Grundgesetz* (Pagrindinis Įstatymas) 16 straipsnio 2 dalyje nustatyta: **(orig. p. 6)**

Joks vokietis negali būti išduodamas užsienio valstybei. Įstatyme gali būti numatytos ekstradicijai į kitas Europos Sąjungos valstybes nares ar tarptautiniam teismui taikomos išimtys, jei užtikrinami teisinės valstybės principai.

10 Išduoti kitų valstybių narių piliečius įstatymu nedraudžiama.

11 Tačiau toks draudimas – taikomas tam tikromis sąlygomis – išplaukia iš 2016 m. rugsėjo 6 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Petruhhin* (C-182/15). Tokiu būdu, atsižvelgiant į SESV 18 straipsnyje įtvirtintą draudimą diskriminuoti, užtikrinama SESV 21 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta teisė laisvai judėti: pagal šią nuostatą kiekvienam Sąjungos piliečiui suteikiama teisė laisvai judėti ir apsigyventi valstybių narių teritorijoje.

12 Tačiau šios bylos aplinkybės skiriasi nuo 2016 m. rugsėjo 6 d. Teisingumo Teismo byloje *Petruhhin* (C-182/15) nagrinėtų aplinkybių, nes tuo momentu, kai reikalaujamas asmuo perkėlė savo interesų centrą iš Ukrainos į Vokietijos Federacinę Respubliką, jis dar neturėjo Rumunijos pilietybės, o buvo tik Ukrainos pilietis. Todėl Vokietijos Federacinėje Respublikoje reikalaujamas asmuo apsigyveno ne pasinaudodamas SESV 21 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta teise.

13 Todėl ši kolegija klausia:

Ar 2016 m. rugsėjo 6 d. Teisingumo Teismo sprendime *Petruhhin* (C-182/15) išplėtoti principai, susiję su SESV 18 ir 21 straipsnių taikymu, trečiosios valstybės

prašymo išduoti Sąjungos pilietį atveju galioja ir tada, kai reikalaujamas asmuo savo interesų centrą į prašomąją valstybę narę perkėlė tuo momentu, kai dar nebuvo Sąjungos pilietis? (**orig. p. 7**)

14 2. Rumunijos teisėsaugos institucijos įtikinamai paaiškino, kad tam, jog galėtų priimti sprendimą išduoti nacionalinį arešto orderį, kuriuo remiantis būtų galima išduoti Europos arešto orderį, jos turi gauti reikalaujamo asmens kalbę pagrindžiančius įrodymus ir įvertinti jam pareikštus įtarimus.

15 Tokių įrodymų Vokietijos institucijos neturi, nes, kreipiantis savitarpio teisinės pagalbos, įrodymai prie prašymo išduoti paprastai nepridedami. Europos konvencijos dėl ekstradicijos 12 straipsnio 2 dalyje šiuo atžvilgiu yra tik nustatyta:

Prie prašymo turi būti pridėta:

<...>

b) žinios apie nusikaltimus, dėl kurių yra reikalaujama ekstradicijos. Jų įvykdymo laikas ir vieta, teisinis jų kvalifikavimas ir nuoroda į atitinkamas teisines normas turi būti išdėstyti kuo tiksliau;

<...>

16 Todėl Vokietijos institucijos neturi galimybės persiųsti Rumunijos teisėsaugos institucijoms įrodymų, kuriais grindžiamos prašyme išduoti nurodytos nusikalstamos veikos. Be to, abejotina, ar tokius įrodymus, jei jie būtų pateikti kartu su prašymu išduoti, būtų leidžiama tiesiog perduoti kitai valstybei; veikiau tokį sprendimą galėtų priimti tik prašančioji trečioji valstybė. Tas pats pasakytina apie viso prašymo išduoti, kurio arešto orderiui paprastai vis vien nepakanka, persiuntimą gimtajai valstybei narei.

17 Todėl, įgyvendinant 2016 m. rugsejo 6 d. Teisingumo Teismo sprendime *Petruhhin* (C-182/15) išplėtotus principus, susijusius su SESV 18 ir 21 straipsnių taikymu, iškyla praktinė problema: kad gimtoji valstybė narė galėtų patikrinti galimybę tęsti persekiojimą, (**orig. p. 8**) vien informacijos apie prašymą išduoti jai nepakanka; gimtoji valstybė narė yra priversta prašyti bylos medžiagos iš prašančiosios trečiosios valstybės. Ir dėl būtinybės veikti diplomatiniais kanalais, ir dėl būtinybės išversti (kartais labai didelės apimties) bylos medžiagą, tai užimtų be galo daug laiko, kuris, ypač jei reikalaujamam asmeniui taikomas kardomasis kalinimas, yra nepriimtinas.

18 Tiek pat daug laiko užimtų, jei prašomoji valstybė narė paragintų prašančiąją trečiąją valstybę kreiptis į gimtąją valstybę narę su prašymu tęsti persekiojimą. Toks būdas būtų sunkiai įmanomas vien todėl, kad prašomoji valstybė narė paprastai negalės įvertinti, ar toks persekiojimas apskritai yra galimas pagal gimtosios valstybės narės teisės aktus.

19 Todėl ši kolegija klausia:

Ar, remiantis 2016 m. rugsėjo 6 d. Teisingumo Teismo sprendimu *Petruhhin* (C-182/15), apie prašymą išduoti informuota gimtoji valstybė narė privalo kreiptis į prašančiąją trečiąją valstybę su prašymu persiųsti jai bylos medžiagą, kad galėtų įvertinti galimybę tęsti persekiojimą?

20 3. Vokietijos teisės aktuose yra numatyta (bendroji) kompetencija vykdyti baudžiamąjį persekiojimą už užsienyje įvykdytas nusikalstamas veikas asmens neišdavimo atveju. *Strafgesetzbuch* (Baudžiamasis kodeksas, toliau – *StGB*) 7 straipsnyje nustatyta:

1. *Vokietijos baudžiamoji teisė taikoma užsienyje prieš Vokietijos pilietį padarytoms nusikalstamoms veikoms, jeigu veika taip pat baudžiama pagal jos padarymo vietos valstybės teisę arba veikos padarymo vietoje negalioja jokia baudžiamoji jurisdikcija.*

2. *Kitoms užsienyje padarytoms nusikalstamoms veikoms Vokietijos baudžiamoji teisė taikoma, jeigu veika taip pat baudžiama pagal jos padarymo vietos valstybės teisę arba veikos padarymo vietoje negalioja jokia baudžiamoji jurisdikcija arba ją padaręs asmuo (orig. p. 9)*

1) *veikos padarymo momentu buvo Vokietijos pilietis arba tapo juo po veikos padarymo arba*

2) *veikos padarymo momentu buvo užsienietis, kuris buvo surastas nacionalinėje teritorijoje, ir, nors pagal Ekstradicijos įstatymą, atsižvelgiant į nusikalstamos veikos rūšį, leidžiama jį išduoti, jis neišduodamas, nes ekstradicijos prašymas nebuvo pateiktas per pagrįstą laikotarpį arba jis buvo atmestas, arba ekstradicija negali būti įvykdyta.*

21 Tuo remiantis, į SESV 18 straipsnyje įtvirtintą draudimą diskriminuoti galima būtų atsižvelgti ir pripažįstant, kad išduoti Sąjungos pilietį trečiajai valstybei neleidiama dėl Sąjungos teisėje draudžiamo diskriminavimo, palyginti su Vokietijos piliečiu, o baudžiamąjį persekiojimą tęsiant Vokietijos teisėsaugos institucijoms.

22 Tačiau kolegija mano, kad šis būdas kelia didelę grėsmę veiksmingam baudžiamajam persekiojimui. Jei Vokietija *a priori* negali išduoti Sąjungos piliečio trečiajai valstybei dėl *StGB* 7 straipsnio 2 dalies 2 punkte numatytos galimybės vykdyti baudžiamąjį persekiojimą Vokietijoje, suėmimas ekstradicijos tikslais tampa nebereikalingas. Juk IRG 15 straipsnyje nustatyta:

1. *Gavus ekstradicijos prašymą gali būti nurodoma suimti persekiojamą asmenį, jeigu <...>*

2. *1 dalis netaikoma, kai ekstradicija iš karto atrodo esanti neleistina.*

23 Kita vertus, šioje bylos stadijoje Vokietijoje neįmanoma išduoti ir nacionalinio arešto orderio, nes jis gali būti išduotas tik esant pagrįstam įtarimui

(*Strafprozessordnung* (Baudžiamojo proceso kodeksas, toliau – *StPO*) 112 straipsnio 1 dalies pirmas sakiny), kuris gali būti patvirtintas tik įvertinus reikalaujamo asmens kaltę pagrindžiančius įrodymus. Norėdamos juos gauti, Vokietijos institucijos turėtų pranešti prašančiajai trečiajai valstybei, kad jos gali tęsti baudžiamąjį persekiojimą, arba inicijuoti atitinkamą trečiosios valstybės prašymą. Reikia turėti galvoje, (**orig. p. 10**) kad reikalaujamas asmuo tuo metu, kol dar neįmanoma imtis kardomųjų priemonių, pasinaudos galimybe pabėgti ir tokiu būdu (vėl) išvengti baudžiamojo persekiojimo.

24 Todėl ši kolegija klausia:

Ar valstybė narė, kurios trečioji valstybė prašo išduoti Sąjungos pilietį, remdamasi 2016 m. rugsėjo 6 d. Teisingumo Teismo sprendimu *Petruhhin* (C-182/15), privalo atsisakyti jį išduoti ir pati tęsti baudžiamąjį persekiojimą, jei tai įmanoma pagal jos nacionalinės teisės aktus?

<...>

DARBINIS VERTINIMAS